

Gävle kommun

Beslut för grundsärskola

efter tillsyn i Stora Sättra grundskola
belägen i Gävle kommun

Tillsyn i Stora Sättra grundskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Gävle kommun under hösten 2015. Stora Sättra grundskola besöktes av Skolinspektionen den 14 oktober 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat för Stora Sättra grundskola saknas i Skolverkets nationella statistik (SIRIS). Av skolans egen redovisning framgår att merparten av eleverna når kunskapskraven i alla ämnen.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-02-15
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-02-15

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har i tillsynen av Stora Sättra grundskola identifierat områden som behöver utvecklas.

Tillsynen visar att lärarna och rektor har följt upp elevernas resultat och att rektor genomfört en analys och identifierat utvecklingsområden. Dock konstateras att rektorn inte beslutat om åtgärder kopplade till de identifierade behoven. Inte heller har det systematiska kvalitetsarbetet dokumenterats i någon del.

Tillsynen har även identifierat att alla elevhälsans kompetenser inte arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande. Elevhälsans nuvarande organisering medför att psykologen inte deltar i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet vilket kan innebära att psykologiska aspekter som kan ha påverkan på elevernas måluppfyllelse inte uppmärksammas. Det är därför angeläget att Gävle kommun säkerställer att hela elevhälsan ges förutsättning att arbeta i

Beslut

2015-11-23

4 (14)

Dnr 43 - 2015:3876

enlighet med skollagens intentioner. Slutligen har Skolinspektionen konstaterat att åtgärder behöver vidtas för att skapa förutsättningar för samverkan mellan lärare i syfte att ge lärarna en större förståelse för eleverna och att eleverna ska ges mer av en helhet, något rektorn menar skulle gynna elevernas utveckling.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den 15 februari 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gävle kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Läroplan för grundsärskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektor ska utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.
- Huvudmannen ska se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Samverkan

Av läroplanen för grundsärskolan framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Det anges vidare att lärarna ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Tillsynen visar att det finns brister i lärarnas samverkan.

Undervisningen vid skolan bedrivs dels av lärare som enbart undervisar grundsärskoleelever och dels av lärare som undervisar elever i både grundskolan och grundsärskolan i praktiska ämnen. I intervju med lärare framgår det att samplanering av undervisningen sker mellan de lärare som undervisar i samma ämnen men att det inte sker någon motsvarande planering mellan lärare i olika ämnen. Dock menar lärarna att en viss ämnessamverkan förekommer men att det är svårt att hinna med ett sådant arbete. Lärarna menar dock att om det fanns förutsättningar att samplanera skulle det gynna elevernas utveckling. Rektorn bekräftar att ett utvecklingsområde för skolan är att få till mer samverkan mellan de båda lärargrupperna. Enligt rektorn skulle en mer samverkan öka lärarnas förståelse för elevernas behov samt skapa mer av en helhet för eleverna vilket skulle gynna elevernas utveckling.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister vad gäller samverkan mellan lärare vid Stora Sättra grundsärskola för i syfte att öka elevernas förutsättningar att nå utbildningsmålen.

Elevhälsa

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundsärskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Tillsynen visar att det finns brister i elevhälsans arbete med eleverna på Stora Sättra grundskola.

Särskolan i Gävle kommun har genomgått en organisationsförändring och idag består alla grundskolor av ett rektorsområde. Elevhälsan vid Stora Sättra grundskola delas med Stora Sättras skolan och består av skolsköterska, kurator, tal- och specialpedagog och sedan nyligen deltar även skolpsykolog på skolans elevhälsoteammöten (EHT). I kommunen finns det även en centralt organiserad elevhälsa där skolläkaren och psykolog ingår. Enligt rektorn kan skolan inte styra över skolläkare och psykologer. Rektorn uppger även att den nuvarande elevhälsoorganisationen i kommunen är uppbyggd kring grundskolan och dess behov. Ärenden som rör grundskolans elever förekommer sällan på EHT-mötena som hålls på de grundskolor där de olika grundskolorna är placerade. Lärarna och elevhälsan berättar dock att tal- och språkpedagogen varit inblandad i processen kring de elever som har åtgärdsprogram på Stora Sättra grundskola.

Lärarna och rektorn uppger även att skolsköterskan och kuratorn bedriver ett visst hälsofrämjande och förebyggande arbete. Rektorn uppger dock att det vid skolan inte bedrivs något hälsofrämjande och förebyggande arbete av psykolog, även lärarna uppger att det inte längre finns tillgång till psykologiska insatser som det gjorde innan omorganisationen. I intervju med elevhälsan bekräftar deltagande psykologer att deras arbete är inriktade mot enskilda elever.

Enligt Skolinspektionens bedömning arbetar inte alla elevhälsans kompetenser vid Stora Sättra grundskola främst hälsofrämjande och förebyggande för att stötta eleverna utveckling mot målen. Utredningen visar att psykologens arbete är åtgärdande och riktar sig till enskilda elever. Det innebär att elevhälsans samlade kompetens inte arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande. Mot den bakgrunden måste Gävle kommun vidta åtgärder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Stora Sättra grundskola inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten, föreläggs Gävle kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gävle kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska tillsammans med lärare och övrig personal genomföra ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete där beslut om utvecklingsåtgärder och hur de ska genomföras grundar sig på en analys av skolenhetens resultat.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Utredningen visar att det systematiska kvalitetsarbetet på Stora Sättra grundsärskola uppvisar brister.

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen tagit del av ett underlag för avstämning av elevernas kunskapsresultat daterad i juni 2015. I intervju med lärare vid skolan uppger dessa att samtliga undervisande lärare under höstterminen 2015 gått igenom måluppfyllelsen för varje elev tillsammans med rektorn. Vissa lärare berättar även att rektorn besökt deras lektioner. I intervju med rektorn bekräftas den bilden. Rektorn berättar vidare att han identifierat att lärarna i de praktiska ämnen som undervisar elever i både grundskolan och grundsärskolan är i behov av kompetensutveckling kring elever med utvecklingsstörning. Rektorn berättar dock att ingen konkret åtgärd beslutats kopplat till det utvecklingsområden som identifierats. Det arbete som genomförts under hösten 2015 har enligt rektorn heller inte dokumenterats i någon del. Det finns dock en färdig mall som är tänkt att användas i det kommande arbetet. Vad avser arbetet med värdegrunden berättar rektorn att det arbetet har genomförts och finns nedtecknat i den plan mot kränkande behandling som grundsärskolan delar med grundskolan.

Skolinspektionen konstaterar att det vid skolan har påbörjats ett systematiskt kvalitetsarbete men att det ännu inte är fullständigt. Skolans personal och skolledning har följt upp resultat, genomfört analys av dessa och identifierat utvecklingsområden. Dock har rektorn inte beslutat om utvecklingsåtgärder kopplade till de behov som identifierats. Inte heller har någon del av det arbete som genomförts under höstterminen 2015 dokumenterats.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att Stora Sättra grundskola saknar ett samlat dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete med beslutade utvecklingsåtgärder på skolnivå.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Stora Sättra grundskola inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten, föreläggs Gävle kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningen

innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål.

Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Beslut

2015-11-23

12 (14)

Dnr 43 - 2015:3876

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Leif Eriksson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Stora Sättra grundskola

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Stora Sättra grundskola

Stora Sättra grundskola ligger i anslutning till grundskolan Stora Sättraskolan belägen i stadsdelen Sättra i Gävle kommun. Grundskoleverksamheten omfattar två klasser med totalt 14 elever i årskurserna 6-9. Skolan leds av en rektor.